SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1215

av Sten Bergheden (M)

Markägarens rättigheter vid övergivna ledningar och outnyttjade ledningsrätter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket så att ledningsägare som inte längre använder, underhåller eller markerar ut sina ledningar på begäran ska vara skyldiga att avveckla ledningen och återlämna ledningsrätten till fastighetsägaren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Över hela Sverige finns gamla ledningar nedgrävda i mark som inte längre används men som fortfarande belastar markägare genom ledningsrätter, servitut eller andra upplåtelser. Det handlar bland annat om äldre tele- och kopparledningar som sedan länge spelat ut sin roll men som trots detta ligger kvar i marken och fortsätter att begränsa markägarens rådighet över sin egen fastighet.

För många markägare skapar detta stora problem. Vid skogsbruksåtgärder, vägbyggen, dikning, byggnation, fiberdragning eller andra markarbeten måste hänsyn tas till ledningar som ibland inte använts på många år. Samtidigt händer det att ledningsägare varken kan visa exakt var ledningarna ligger eller markerar ut dem när markarbeten ska genomföras. Det är orimligt att ansvaret ensidigt läggs på markägaren samtidigt som ledningsägaren inte tar ansvar för sin anläggning. Om en ledning är så

viktig att markägaren måste ta hänsyn till den bör det också vara självklart att ledningsägaren har ansvar för att underhålla ledningen, hålla dokumentationen aktuell och på begäran tydligt kunna redovisa dess läge. Äganderätten är en grundläggande princip i ett fritt samhälle. Den som äger mark ska inte behöva leva med osäkerhet kring gamla ledningar som ingen längre använder, underhåller eller tar ansvar för. Ledningsrätter infördes för att tillgodose viktiga samhällsintressen, inte för att skapa eviga belastningar på enskilda fastigheter utan motprestation från ledningsägaren. Om en ledningsägare inte längre använder sin ledning, inte kan redovisa dess läge eller inte längre bedriver någon verksamhet som kräver upplåtelsen bör ledningsrätten upphöra. Markägaren ska då återfå full rådighet över sin mark utan fortsatt ansvar eller begränsningar.

Det bör även införas ett tydligare ansvar för ledningsägare att löpande hålla sina ledningsrätter aktuella. Om en ledning tas ur drift under en längre tid bör ledningsägaren antingen avveckla anläggningen eller ansöka om att ledningsrätten avslutas. Det ska inte vara markägarens ansvar att utreda om gamla ledningar fortfarande används eller inte.

Den som vill behålla rätten att ha en ledning placerad på någon annans mark måste också ta ansvar för ledningen. Kan ledningen inte längre identifieras, lokaliseras eller motiveras ska markägaren inte fortsätta bära konsekvenserna av en upplåtelse som saknar praktisk betydelse. Regelverket behöver därför moderniseras så att ansvaret mellan ledningsägare och markägare blir tydligare. Den som äger ledningen ska också ta ansvar för den. Om detta ansvar inte fullgörs bör rätten att belasta annans mark upphöra.

Sten Bergheden (M)